



AVFALL SVERIGE – KANSLI, MEDLEMMAR, STYRELSE

Avfall Sverige företräder medlemmarna – kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Genom medlemmarna representeras hela Sveriges befolkning. I organisationen ingår också, som associerade medlemmar, ett hundratal tillverkare, konsulter och entreprenörer som alla är aktiva inom avfallshantering. 2023 hade Avfall Sverige 218 kommunala medlemmar och 149 associerade medlemmar.

Avfall Sveriges kansli bestod 2023 av 21 medarbetare. Kansliet finns i Malmö och dessutom finns ett representationskontor med två medarbetare i Stockholm. Styrelsen beslutar om kansliets inriktning och arbetet leds av vd.

Avfall Sveriges styrelse består av 18 ledamöter, tio förtroendevalda och åtta tjänstepersoner. Ledamöterna är verksamma inom kommuner, kommunalförbund eller kommunala bolag. Styrelsens sammansättning ska spegla föreningens medlemmar vad avser organisationsstruktur, storlek och geografisk fördelning. Styrelsen ska också ha en så jämn könsfördelning som möjligt. Styrelsen sammanträdde fyra gånger under 2023. Vid årsmötet 2023 valdes fem nya ledamöter in i styrelsen.

ÅRET I KORTHET

Avfall Sverige

- En stor del av Avfall Sveriges arbete under 2023 fokuserade på att förbereda kommunernas insamlingsansvar för förpackningar samt obligatorisk utsortering av matavfall; båda skulle införas från 1 januari 2024. En lång rad webinarier hölls, vägledningar och mallar producerades för att underlätta för medlemmarna. Dessutom togs det fram en kampanj, "Och återvinnaren är DU!", liksom en hubb för att hitta närmaste återvinning som lanserades på sopor. Ett gott samarbete med Förpackningsinsamlingen underlättade arbetet.
- Fulplast lanserades som ett begrepp genom en kampanj, "Stoppa fulplasten", med målet att minimera mängden plast, men också att påverka producenterna så att den plast som sätts på marknaden kan materialåtervinnas.
- Det internationella arbetet tog fart. Inom ramarna för samarbetet med FN:s utvecklingsprogram,

UNDP, lanserades en digital utbildning kring hållbar avfallshantering; även Smart City Sweden deltog i arbetet. Vidare beslutade Sida om stöd till Avfall Sverige och Salar International för att stärka avfallshanteringen i Ukraina.

- Ett samarbete med Svenska Institutet resulterade i en utställning om det svenska skyltsystemet för källsortering, som därefter turnerat mellan svenska ambassader världen över.
- Årsmötet i Kalmar lockade drygt 600 deltagare och 43 utställare.
- Höstmötet samlade drygt 500 deltagare kring temat Insamling.
- Avfall Sverige deltog i Almedalen kring frågor som nytt insamlingsystem, plast och försörjningsberedskap.
- Den populära Handbok för avfallsutrymmen uppdaterades och en ny handbok om säkrare återbruk togs fram. Därtill publicerades 30 rapporter från utvecklingsatsningen.
- Fyra nya medarbetare anställdes: Natalie Svensson som ny digital kommunikatör, Carolina Tufvesson som assisterande rådgivare, Tina Svensson som ekonomiassistent och Angelika Blom som rådgivare.

Sverige

- I avvaktan på ett EU-beslut om producentansvar för textil beslutade regeringen om separat insamling och återvinning av textilavfall från 1 januari 2025, med fortsatt insamlingsansvar för kommunerna.
- Skattebefrielsen av svensk biogas togs bort på grund av ett formaliafel som ogiltigförklarade EU-kommissionens beslut. Det innebar kraftigt höjda priser på biogasen med svårigheter för producenterna som följd. (1 januari 2024 öppnade EU-kommissionen den fördjupade granskningen om skattebefrielsen för biogas, vilket ökar förhoppningarna om att den ska kunna återinföras.)
- Regeringen beslutade att förlänga gödselgasstödet – en liten lättnad efter att skattebefrielsen tagits bort.
- Skatten på förbränning slopades vid årsskiftet till 2023, liksom koldioxidskatten på kraftvärmeproduktion.
- Åtal väcktes mot Think Pink i vad som beskrivs som Sveriges genom tiderna största miljöbrottsmål.
- Plast var även under 2023 en stor fråga, både vad

gällde produktion, konsumtion och avfallshantering. Flera kommuner införde grovplast som separat fraktion på återvinningscentralerna för att kunna öka materialåtervinningen.

- Svinpest spreds i skogarna utanför Fagersta. Utan något belägg för att smittspridningen skulle ha någon koppling till den lokala avfallshanteringen beslutade Jordbruksverket ändå att en återvinningscentral skulle stängas. Utbrottet startade också en diskussion om hur omlastning av matavfall bör ske för att minska en eventuell smittspridning.
- Lustgastuber växte till ett omfattande och dyrt problem för kommunernas avfallshantering, eftersom mängderna ökar snabbt, de kräver särskild hantering (farligt gods) och insamlingen inte ersätts av producenterna. Avfall Sverige har dock noterat att lustgastuber omfattas av producentansvarsförordningen.
- Svensk Plaståtervinning invigde sin nya anläggning för sortering av plastförpackningar i Motala.
- Förpackningsinsamlingen, FTI, avvecklades och ersattes den 1 januari 2024 av Näringslivets Producentansvar, NPA. Det blev en ny viktig samarbetspart för Avfall Sverige.
- CCS, koldioxidinfångning, var fortsatt en stor fråga under 2023, bland annat för Sysav som invigde sin pilotanläggning.
- Stockholms tillsyn fick rätt mot McDonald's – de måste sortera ut förpackningsavfall till materialåtervinning.

EU och internationellt

- Nya regler för bioavfall beslutades av EU, som innebär att matavfall och trädgårdsavfall inte får läggas i restavfallet från och med 2024.
- EU-kommissionen lade fram ett förslag om producentansvar för textil och kvantitativa mål för att minska matsvinnet.
- Ekodesignförordningen är på god väg mot ett slutligt beslut i EU:s ministerråd genom en preliminär överenskommelse mellan EU-parlamentet och rådet. Det innehåller en lång rad regler som ska göra hållbarhet till norm.
- Som ett led i EU:s mål om att harmonisera medlemsländernas insamlingssystem, har EU:s forskningsinstitut JRC inlett ett arbete för att "undersöka" olika befintliga produkt- och insamlingsmärkningsystem, varav det nordiska skyltsystemet är ett.

ÅRSMÖTE OCH HÖSTMÖTE

Årsmötet 2023

Kalmar stod värd för årsmötet 2023. 609 (530) personer deltog. Det blev rekord i antalet utställare – 43 jämfört med 41 under 2022.

Årsmötet 2023 beslutade att räkna upp medlems- och serviceavgiften för 2024 med 2,1 (2,7) procent. Utvecklingsavgiften beslutades oförändrad till 1,3 kronor per invånare och år, varav 0,3 kronor per invånare avsätts till interna projekt på samma sätt som för 2022, och 0,2 kronor per invånare till kommunikationskampanjer. Avgifterna ökade som helhet med 1,14 (1,38) procent, eftersom utvecklingsavgiften inte räknades upp.

Höstmötet 2023

Höstmötet 2023 hölls för första gången sedan 2019 fysiskt, denna gång i Uppsala. 512 personer lockades av temat avfallsinsamling och återvinningscentraler, mot 413 vid höstmötet 2019. (2022 deltog 325 personer vid det digitala höstmötet.) Parallellt med höstmötet arrangerades en utställning med 35 montrar.

UTVECKLINGSPROJEKT

Avfall Sveriges utvecklingssatsning startade 1998. Sedan dess har cirka 579 utvecklingsprojekt beviljats till en kostnad om cirka 149 miljoner kronor. Tillsammans med medlemmarna har Avfall Sverige under dessa år utvecklat branschen genom relevanta, lättillgängliga och användbara projekt.

Satsningen har under 2023 haft fyra fokusområden:

- Fossilfri avfallshantering
- Resurseffektivt kretslopp
- Beteendeförändringar
- Digitalisering

Övriga utvecklingssatsningar

Tre arbetsgrupper har egna utvecklingssatsningar som de själva bekostar och tar beslut om. Det är arbetsgrupperna för energiåtervinning, biologisk återvinning och avfallsanläggningar.

Redan 1990 beslutade arbetsgruppen för *energiåtervinning* att etablera en gemensam utvecklingssatsning. Denna har en stark anknytning till drifttekniska frågor. Sedan starten har cirka 283 projekt initierats för nästan 70 miljoner kronor. Satsningen finansieras av samtliga svenska avfallsförbränningsanläggningar inom arbetsgruppen med tillsammans 4,3 miljoner kronor för år 2023.

En särskild utvecklingssatsning inom området *biologisk återvinning* inrättades 2006. Under 2023

satsade 24 medlemmar 260 000 kronor på gemensamma utvecklingsprojekt. Under 2023 beviljades totalt 4 projekt inom satsningen. Fram till och med 31 december 2023 hade totalt 125 projekt beviljats finansiering av arbetsutskottet för satsningen.

Bland Avfall Sveriges medlemmar satsade 31 *avfallsanläggningar* 820 000 kronor i en gemensam satsning på utvecklingsprojekt under 2023. Även här rör det sig om projekt av mer eller mindre driftsmässig karaktär. Sedan starten 1997 har 132 projekt initierats för cirka 19,1 miljoner kronor.

Rapporter

Resultaten från utvecklingsprojekt presenteras i första hand som rapporter på Avfall Sveriges webbplats.

Sedan 2008 distribueras rapporterna i första hand elektroniskt. Enstaka rapporter och handböcker publiceras i tryckt format.

2023 publicerades sammanlagt 30 rapporter som sträcker sig över hela avfallshierarkin, ekonomi och organisation med mera.

Även andra sätt att förmedla resultat och kunskaper från rapporterna används, till exempel temadagar och kurser, pressmeddelanden, artiklar i tidningen Avfall och Miljö och på webbplatsen. Varje rapport sammanfattas på engelska och ett fåtal rapporter översätts till engelska i sin helhet. Från och med 2019 sammanfattas rapporterna i enklare presentationer, tillgängliga för alla medlemmar.

Interna projekt

Genom beslut på årsmötet 2013 om fördelning av avgifter finns det möjlighet för Avfall Sveriges kansli att utföra interna projekt. Mallar, handböcker och guider som har publicerats på Avfall Sveriges webbplats är exempel på sådana insatser. 248 projekt har genomförts sedan starten 2013.

Utdelning av stipendier

Sedan 2005 delar Avfall Sverige årligen ut stipendier inom området avfallshantering. Stipendierna delas ut till de mest förtjänstfulla uppsatserna och examensarbetena på grundnivå vid svenska universitet och högskolor.

Utvecklingskommittén fattar beslut om vem som ska tilldelas stipendier och under åren 2005–2023 har 50 stipendier delats ut.

2023 delades två stipendier på vardera 15 000 kronor ut. Den ena uppsatsen ställde frågan varför plastavfall på återvinningscentraler är så dåligt sorterat. Resultatet visar att den låga sorteringskvaliteten skulle kunna bero på brister i återvinningscentralernas uppbyggnad och skyltning,

och brist på kunskap om hur man sorterar plast och de miljömässiga fördelarna med plaståtervinning. Den andra visade att prover från återvinning av litiumbatterier hade visst innehåll av fluor bundet till kol. Därmed är det troligt att PFAS finns i proverna från batteriåtervinningsprocessen.

KOMMUNIKATION

Kommunikation är ett viktigt verktyg för att driva avfallsfrågorna i samhället. Avfall Sverige ska vara medias naturliga kontaktyta i olika avfallsfrågor och idag bygger många inslag i media på faktainsamling hos Avfall Sverige. Media kontaktas också proaktivt, till exempel genom personliga besök och ett riktat nyhetsbrev som belyser aktuella avfallsfrågor. Under 2023 distribuerade Avfall Sverige 12 (11) pressmeddelanden, och 8 (9) debattartiklar och repliker publicerades – i flera fall skrivna tillsammans med andra aktörer.

Kommunikation med fokus på förebyggande

De övergripande målen med Avfall Sveriges gemensamma kommunikation, som bedrivs i samverkan med medlemmarna, är ökad kännedom om svensk avfallshantering och om kommunernas roll.

Under 2023 tog Avfall Sverige fram ett kampanjkoncept för att kommunicera kommunernas insamlingsansvar för förpackningar och den obligatoriska matavfallsinsamlingen.

”Fulplast” lanserades som ett begrepp i den särskilda kampanjen för att minska den totala mängden plast och se till att den plast som sätts på marknaden är möjlig att materialåtervinna. Kampanjen samlade 16 000 namnunderskrifter som lämnades över till miljö- och klimatminister Romina Pourmokhtari.

Avfall Sverige är sedan 2009 nationellt ansvarig för EU-projektet ”Europa minskar avfallet” (European Week for Waste Reduction, EWWR) som arrangerades för femtonde året i rad 2023. Projektet går ut på att deltagande länder, under en och samma vecka, ska lyfta frågan om att förebygga avfallet på olika sätt. Varje år har ett specifikt tema och temat 2023 var förpackningar.

Gemensamt nordiskt skyltsystem

Den 1 juli 2020 lanserade Avfall Sverige ett nytt gemensamt skyltsystem för avfallssortering. De nya skyltarna ska göra det enkelt för alla att sortera rätt. Målet är ökad återvinning och ökade möjligheter att nå en cirkulär ekonomi. Det nya systemet är utvecklat i samarbete med Avfall Sveriges systerorganisationer i de nordiska länderna.

Under 2023 fortsatte diskussionerna med EU om ett gemensamt symbolspråk för källsorteringen.

Tidning och nyhetsbrev

Avfall och Miljö är branschtidningen för alla som arbetar med avfallshantering och återvinning. Tidningen kommer ut med fem nummer per år, upplaga 2 200 exemplar. Tidningen finns också i en digital version på webbplatsen.

Under 2023 gav Avfall Sverige ut 21 (22) nyhetsbrev. Nyhetsbrev ges ut vid behov.

Både tidning och nyhetsbrev går att prenumerera på också för icke-medlemmar.

UTBILDNINGAR

En viktig del i Avfall Sveriges uppdrag är att öka kunskapen och utveckla kompetensen inom branschen. Därför bedrivs en omfattande utbildningsverksamhet genom kurser, temadagar och konferenser, både digitala och fysiska.

Under 2023 arrangerade Avfall Sverige 25 (29) utbildningstillfällen fördelat på kurser, temadagar och konferenser för att ytterligare höja kompetensen och öka utbytet av erfarenheter inom branschen. Sammanlagt 1 774 (2 378) personer deltog i något av dessa arrangemang. Dessutom deltog 405 personer i digital medlemsrådgivning och det såldes 676 (626) licenser till de olika webbkurserna under 2023.

PÅVERKANSARBETE

Avfall Sveriges uppdrag inkluderar regelbundna och omfattande kontakter med riksdag, Regeringskansliet, myndigheter, organisationer och opinionsbildare. Avfall Sverige bedriver även påverkansarbete inom EU. Det sker dels via Regeringskansliet, dels via de europeiska organisationerna som MWE, CEWEP och andra. Avfall Sverige ingår i det globala nätverket ISWA.

Remisser

Som representant för kommunerna och deras avfallshantering har Avfall Sverige ett viktigt uppdrag som remissinstans och bidrar aktivt med synpunkter inför politiska beslut genom sina remissvar. Utöver remissvaren bidrar Avfall Sverige även med yttranden i frågor som rör branschen. Under 2023 har Avfall Sverige svarat på 29 (34) remisser och lämnat in 2 (4) skrivelser.

Debatt

Avfall Sverige deltar också löpande i debatten. Under 2021 publicerades 9 (10) debattartiklar och repliker, i flera fall tillsammans med andra aktörer.

Samordnade möten med politiker

Vid ett flertal tillfällen under året arrangerar Avfall Sverige, själva och tillsammans med systerorganisationerna Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige och Svenskt Vatten, möten med riksdagsledamöter och deltar även vid riksdagspartiernas kommundagar och kongresser.